

ผลของโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของหญิงตั้งครรภ์รุ่นต่อการเลี้ยงลูกด้วยนม แม่โรงพยาบาลศรีสังวรสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย

รุจิ ประธานศิริกุล,พยม.¹

บัวพลอย พรหมแจ้ง ศ.ค.²

สุทธิชัย ศิรินวาล³

1.โรงพยาบาลศรีสังวรสุโขทัย จังหวัดสุโขทัย, 2. โรงพยาบาลสวรรคโลก จังหวัดสุโขทัย,

3.คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา

บทคัดย่อ

การศึกษาผลของโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของหญิงตั้งครรภ์รุ่นต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่โรงพยาบาลศรีสังวรสุโขทัยนี้ เป็นการศึกษาวิจัยแบบกึ่งทดลอง(Quasi research) แบบกลุ่มเดียว, ประเมินโดยการสอบก่อนและหลังการศึกษา เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน30ราย ดำเนินการศึกษาระหว่าง เดือนพฤศจิกายน2558 – กรกฎาคม 2559 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือโปรแกรมการสร้างเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของหญิงตั้งครรภ์รุ่นประกอบด้วย การให้ความรู้และเอกสารเรื่อง การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่, การแลกเปลี่ยนเรียนรู้สมรรถนะการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของหญิงตั้งครรภ์รุ่น และการฝึกทักษะหญิงตั้งครรภ์รุ่นในการอุ้มลูกกินนมแม่ โดยจัดเป็นกิจกรรมจำนวน 4 ครั้ง รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกข้อมูลส่วนบุคคล แบบประเมินความรู้เรื่องประโยชน์ของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ และแบบประเมินสมรรถนะแห่งตนของหญิงตั้งครรภ์รุ่นต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงค่าต่ำสุด-สูงสุด ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และสถิติ Pair T-Test ผลการศึกษาวิจัย พบว่า หญิงตั้งครรภ์รุ่นอายุน้อยสุด 15 ปี มากสุด 19 ปี อายุเฉลี่ย 17.13 ปี มีรายได้ต่ำสุด1,000 บาท สูงสุด 9,000 บาท รายได้เฉลี่ย 5,700 บาท การศึกษาระดับมัธยมต้นร้อยละ 55.3 อาชีพแม่บ้าน/ไม่ได้ทำงาน ร้อยละ40 สถานภาพคู่ (อยู่ด้วยกัน)ร้อยละ93.3 และลักษณะครอบครัวขยาย ร้อยละ73.3 ความรู้หลังได้รับโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของหญิงตั้งครรภ์รุ่นต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในโรงพยาบาลศรีสังวรสุโขทัย แตกต่างกัน โดยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญที่.05(p-value .001)($\bar{X}$ ก่อน=11.33, $\bar{X}$ หลัง=12.43) สมรรถนะแห่งตนในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ หลังได้รับโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของหญิงตั้งครรภ์รุ่นต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ แตกต่างกันแบบไม่มีนัยสำคัญที่ .05(p-value .197)

คำสำคัญ: สมรรถนะแห่งตน หญิงตั้งครรภ์รุ่น การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

The Effect of Self-efficacy promotional program on breast feeding among teenage pregnancy in Srisangworn hospital, Sukkoth province.

Rujee Prathantheerakul, M.N.S.¹

Buaploy Promjang, Dr.P.H²

Suthichai Sirinual, Dr.P.H³

1. Srisangworn-Sukhothai Hospital, Sukhothai Province., 2. Sawankhalok Hospital, Sukhothai Province.

3. School of Medicine, University of Phayao. Phayao Province .

Abstract

This study is a quasi experimental research in one group, pre-post test design education programs to the effect of self-efficacy promotional program on breast feeding among teenage pregnancy in Srisangworn Sukhothai hospital, Sukhothai province. The purposive sampling were composed of 30 persons, this program had been implemented into experimental group in November 2015 - July 2016. The intervention in this program are includes of the knowledge about breastfeeding, the learning competencies breastfeeding and skills training to pregnant teenagers breastfeeding in teenage pregnancy. The collection of data were evaluation the personal information, the knowledge about the benefits of breastfeeding and the efficacy of pregnant teenagers to breastfeeding. The statistics used in this study by distribution minimum-maximum, mean, percentage and sample pair t-test.

The results of study showed that pregnant adolescents aged between the minimum 15 years and maximum 19 years and average 18 years. The income of the sample had lowest 1,000 baht, highest 9000 baht, and average 5,700 baht. The most sample had study in secondary education school of 55.3 percent. The samples consists mostly of housewives 40 percent, status of marry 93.3 percent and large extended family 73.3 percent. The results revealed that after the intervention program ended, a mean score of education were statistically significantly higher than the mean score before participating this program ($p < .05$, 0.001) and the efficacy of breastfeeding were not statistically significantly ($p < .05$, 0.197)

Keyword : Self-efficacy, Teenage pregnancy, Breast feeding

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นํ้านมแม่ เป็นแหล่งอาหารที่ดีที่สุดสำหรับทารก การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เป็นวิธีที่ดีที่สุดในการเลี้ยงทารกในช่วงปีแรก ด้วยเพราะนมแม่มีความเหมาะสมและมีประโยชน์ทั้งต่อมารดาและทารก จากข้อมูลของสถานการณ์การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในประเทศไทยรายงานการสำรวจสถานะสุขภาพเด็กไทย⁽¹⁾ โดย สำนักงานสถิติแห่งชาติ ด้วยการสนับสนุนขององค์การUNICEF พบว่า อัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวยุในช่วงอายุ 0-1, 3 และ6เดือน อยู่ที่ร้อยละ30, 15 และ12.3 แสดงให้เห็นถึงอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างเดียวยุครบ 6เดือนลดลง

วัยรุ่นเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญของชีวิต มีการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย จิตใจ อารมณ์ ซึ่งส่งผลไปสู่การปฏิบัติตัว การตั้งครรภ์ในวัยรุ่น (Teenage pregnancy) หมายถึง หญิงตั้งครรภ์ ที่มีอายุระหว่าง 10-19 ปี^(1,2) จากรายงานของสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์⁽³⁾ พบว่า ตั้งแต่ ปีพ.ศ.2552-2554 ภาพรวมของประเทศไทยมีอัตราการตั้งครรภ์ในหญิงอายุ15-19 ปี ต่อ1000 ประชากรเท่ากับ 56.4, 56.1 และ 60.0 สูงขึ้นอย่างต่อเนื่องตามลำดับ สำหรับแผนกฝากครรภ์ โรงพยาบาลศรีสังวรสุโขทัย มีหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมารับบริการฝากครรภ์⁽⁴⁾ ตั้งแต่ ปีพ.ศ. 2555-2557 คิดเป็น ร้อยละ24.6,29.89และ30.97 สอดคล้อง กับข้อมูลระดับประเทศ และจากผลการศึกษาข้อมูลวิชาการ พบว่า มารดาวัยรุ่นเป็นกลุ่มที่มีอัตราการเลี้ยงบุตรด้วยนมมารดาต่ำมากเมื่อเทียบกับมารดาผู้ใหญ่⁽⁵⁾ ซึ่งการได้รับความรู้ การสังเกต ประสบการณ์ การเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ตลอดจนการฝึกทักษะการอุ้มลูก จะส่งผลให้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นเชื่อในความสามารถของตนเองในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้⁽⁶⁾

จากแนวคิดการรับรู้สมรรถนะแห่งตน (Perceived self-efficacy) ของแบนดูรา⁽⁷⁾ กล่าวว่า การทำให้บุคคลรับรู้ในสมรรถนะของตนเองจากแหล่งข้อมูล 4 อย่าง (sources of self-efficacy) ได้แก่ การมีประสบการณ์ความสำเร็จของตนเอง (Enactive mastery experience) , การสังเกตประสบการณ์ของผู้อื่น (Vicarious experience), การได้รับคำพูดชักจูงในขอบเขตของความเป็นจริงเพื่อให้เกิดความเชื่อในความสามารถของตนเอง (Verbal persuasion) และการส่งเสริมสภาวะทางสรีระและอารมณ์ (Physiological and affective states)

การศึกษาวิจัยนี้ได้ออกแบบโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตน เพื่อช่วยให้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีโอกาสเรียนรู้และฝึกทักษะความสามารถในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยมุ่งหวังให้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นเกิดความเชื่อมั่นในสมรรถนะของตนเองในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ผ่านกิจกรรมการเรียนรู้และการปฏิบัติในระยะที่ฝากครรภ์ เพื่อประสพผลสำเร็จในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ภายหลังการคลอดบุตร

คำถามการวิจัย

ผลของโปรแกรม สร้างเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น มีผลต่อความสามารถในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่หรือไม่?

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โรงพยาบาลศรีสังวรสุโขทัย

สมมติฐานของการวิจัย

หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่ได้รับโปรแกรมการสร้างเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตน มีความสามารถในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพิ่มขึ้นและมีการรับรู้ (ความรู้) เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่
นิยามศัพท์เฉพาะ

สมรรถนะแห่งตน หมายถึง ความสามารถในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น โดยผ่านกิจกรรมการเรียนรู้และการปฏิบัติในระยะเวลาที่ฝากครรภ์ วัดได้จากแบบสอบถามความรู้และแบบประเมินสมรรถนะแห่งตน(ความสามารถ)ในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น หมายถึงหญิงตั้งครรภ์ที่มีอายุน้อยกว่า 20 ปี โดยผู้ศึกษาวิจัยได้กำหนดให้มีอายุตั้งแต่ 12-19 ปี ตั้งครรภ์แรก โดยอายุครรภ์ตั้งแต่ 30 สัปดาห์ขึ้นไป ไม่มีโรคหรือภาวะแทรกซ้อนขณะตั้งครรภ์ที่มีผลกระทบต่อผลการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้ เป็นการศึกษาวิจัยแบบกึ่งทดลอง(Quasi research)แบบกลุ่มเดียว,ประเมินโดยการสอบก่อนและหลังการศึกษา ในหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่มาฝากครรภ์ในโรงพยาบาลศรีสังวรสุโขทัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรในการศึกษา เป็นหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่มาฝากครรภ์ในโรงพยาบาลศรีสังวรสุโขทัย อำเภอ ศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2558 – กรกฎาคม 2559 จำนวน 66 ราย

กลุ่มตัวอย่าง

ขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling)⁽⁸⁾ ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้

1. อายุระหว่าง 12-19 ปี
2. ครรภ์แรก
3. อายุครรภ์ 30 สัปดาห์ขึ้นไป
4. ไม่มีโรค/ภาวะแทรกซ้อนขณะตั้งครรภ์ ที่มีผลกระทบต่อผลการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่
5. อ่าน-เขียน สื่อสารภาษาไทยได้เข้าใจ
6. มีสามี/ผู้ปกครองที่ดูแล มีส่วนร่วมในการฝากครรภ์(หญิงตั้งครรภ์ยังไม่บรรลุนิติภาวะ)
7. ยินดีเข้าร่วมโครงการวิจัย (ครบ 4 กิจกรรม)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยนี้ มี 2 ประเภท
คือ

1. **เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง** ได้แก่ โปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยประยุกต์ใช้แนวคิดสมรรถนะแห่งตน (Perceived self-efficacy) ของแบนดูรา (Bandura, 1997) และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆเพื่อสร้างเสริมให้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นรับรู้ถึงประโยชน์ของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ความคิดเห็นเรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ การฝึกทักษะการอุ้มลูกกินนมแม่ ประกอบด้วยกิจกรรม 4 ครั้ง ดังนี้

กิจกรรมครั้งที่ 1 ผู้วิจัยแนะนำตัว ชี้แจงโครงการและวัตถุประสงค์ และให้หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นเซ็นใบยินยอมเข้าโครงการ และให้ตอบแบบทดสอบประเมินความรู้ เรื่องประโยชน์ของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่และสมรรถนะแห่งตนของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยใช้เวลาประมาณ 20 นาที

กิจกรรมครั้งที่ 2 การทำกิจกรรมกลุ่มโดยใช้แนวคิดการรับรู้สมรรถนะแห่งตนในหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ได้แก่ การมีประสบการณ์ความสำเร็จของตนเอง, การสังเกตประสบการณ์ของผู้อื่นการใช้คำพูดชักจูงในขอบเขตของความเป็นจริงเพื่อให้เกิดความเชื่อความสามารถของตนเอง ใช้เวลาประมาณ 20 นาที

กิจกรรมครั้งที่ 3 การส่งเสริมสถานะทางสรีระและอารมณ์ โดยการฝึกสมรรถนะ (ความสามารถ) การอุ้มลูกกินนมแม่ ใช้เวลาประมาณ 30 นาที

กิจกรรมครั้งที่ 4 การประเมินผลก่อนสิ้นสุดการร่วมโครงการ ใช้เวลาประมาณ 30 นาที ดังนี้

- ตอบแบบทดสอบความรู้เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่
- ตอบแบบทดสอบสมรรถนะแห่งตนของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่
- สอบสมรรถนะ (ความสามารถ) การอุ้มลูกกินนมแม่ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น

2.เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ รายได้ และลักษณะครอบครัว

ส่วนที่ 2 แบบประเมินความรู้เรื่องประโยชน์ของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนเอกสารการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ เป็นลักษณะคำถามแบบปลายปิด ให้เลือกคำตอบ จาก 2 ตัวเลือก คือ ใช่, ไม่ใช่ และไม่ทราบ ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 15 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบประเมินสมรรถนะแห่งตนของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวน การประยุกต์ใช้แนวคิดการรับรู้สมรรถนะแห่งตน (Perceived self-efficacy) ของแบนดูรา⁽⁶⁾ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 15 ข้อ

ส่วนที่ 4 แบบประเมินความสามารถการอุ้มลูกกินนมแม่ โดย ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากลักษณะการอุ้มเด็กในท่าที่ถูกต้องของกรมอนามัย ดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 การวางตำแหน่งศีรษะเด็ก
- ขั้นตอนที่ 2 การวางตำแหน่งลำตัวเด็ก
- ขั้นตอนที่ 3: บอกชื่อท่าที่ใช้อุ้มเด็กกินนมแม่ได้ถูกต้อง

การพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย

ได้รับเอกสารรับรองโครงการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยด้านสาธารณสุขในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุโขทัย IRB19/2558 เมื่อวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ.2558 ถึงวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ.2559

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยกำหนดระดับนัยสำคัญที่ .05^(9,10,11,12) มีขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ ค่าต่ำสุด-สูงสุด ค่าเฉลี่ยและร้อยละ^(9,10,11,12)

2. เปรียบเทียบความรู้ ก่อน-หลังได้รับโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในโรงพยาบาลศรีสังวรสุโขทัย ด้วยสถิติ Paired T-Test^(9,10,11,12)

3. เปรียบเทียบสมรรถนะแห่งตนในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ก่อน-หลังได้รับโปรแกรมสร้าง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผล

ตารางที่ 1 อายุและรายได้ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น

ข้อมูลทั่วไป	n	mean	S.D	min	max
อายุ	30	17.13	1.383	15	19
รายได้	30	5700.00	2763.306	1,000	9,000

จากตารางที่ 1 หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นอายุน้อยสุด 15 ปี มากสุด 19 ปี อายุเฉลี่ย 17.13 ปี รายได้ต่ำสุด 1,000 บาท สูงสุด 9,000 บาท รายได้เฉลี่ย 5,700 บาท

ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามการศึกษาอาชีพ สถานภาพและลักษณะครอบครัว(n=30)

	ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การศึกษา	ไม่ได้เรียน	3	10.0
	ประถมศึกษา	5	16.7
	มัธยมต้น	16	53.3
	มัธยมปลาย/ปวช.	5	16.7
	ปวส.หรือสูงกว่า	1	3.3
อาชีพ	แม่บ้าน/ไม่ได้ทำงาน	12	40.0
	นักเรียน/นักศึกษา	8	26.7
	รับจ้าง/กรรมกร	8	26.7
	เกษตรกร(ทำนา/ทำไร่/ทำสวน/เลี้ยงสัตว์)	1	3.3
	ค้าขาย/ประกอบอาชีพส่วนตัว	1	3.3

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สถานภาพ		
เดี่ยว (แยกกันอยู่)	2	6.7
คู่ (อยู่ด้วยกัน)	28	93.3
ลักษณะครอบครัว		
ครอบครัวเดี่ยว	8	26.7
ครอบครัวขยาย	22	73.3

จากตารางที่ 2 การศึกษาระดับมัธยมต้นร้อยละ 55.3 อาชีพแม่บ้าน/ไม่ได้ทำงานร้อยละ 40 สถานภาพ

คู่ (อยู่ด้วยกัน) ร้อยละ 93.3 และลักษณะเป็นครอบครัวขยาย ร้อยละ 73.3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบความรู้ ก่อน-หลัง ได้รับโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในโรงพยาบาลศรีสังวรสุโขทัย

ความรู้ (Knowledge)	Mean	Std. Deviation	t	Sig. (2-tailed)
ก่อน	11.33	1.971	-3.705	.001
หลัง	12.43	1.977		

จากตารางที่ 3 ความรู้หลังได้รับโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในโรงพยาบาลศรีสังวรสุโขทัย แตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญที่ .05 (P-value .001) หมายถึง หลังเข้าโปรแกรมฯ หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีค่าเฉลี่ยคะแนนการรับรู้(ความรู้)เรื่องการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่เพิ่มขึ้น

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบสมรรถนะแห่งตนในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ก่อน-หลัง ได้รับโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในโรงพยาบาลศรีสังวรสุโขทัย

สมรรถนะแห่งตน (Self-efficacy)	Mean	Std. Deviation	t	Sig. (2-tailed)
ก่อน	51.63	4.767	-1.320	.197
หลัง	53.17	7.670		

จากตารางที่ 4 สมรรถนะแห่งตนในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ หลังได้รับโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ แตกต่างกันแบบไม่มีนัยสำคัญสรุปผล

ผลการศึกษาพบว่าหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นที่มาฝากครรภ์ มีอายุน้อยสุด 15 ปี และอายุมากที่สุด 19 ปี อายุเฉลี่ย 17.13 ปี สำหรับรายได้ต่ำสุด 1,000 บาท สูงสุด 9,000 บาท รายได้เฉลี่ย 5,700 บาท ส่วนใหญ่หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีระดับการศึกษาชั้นมัธยมต้นและไม่ได้ทำงาน โดยมีสถานภาพคู่ (อยู่ด้วยกัน) ร้อยละ 93.3 และเป็นครอบครัวขยาย ร้อยละ 73.3 ซึ่งหมายถึงยังอยู่ร่วมกับบิดามารดาหรือผู้ปกครอง หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่น หลังได้รับโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ พบว่ามีความรู้และสมรรถนะแห่งตนเพิ่มขึ้น โดยความรู้แตกต่างกันแบบมีนัยสำคัญที่ .05 (P-value .001) และสมรรถนะแห่งตนแตกต่างกันแบบไม่มีนัยสำคัญที่ .05 (P-value .197)

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยโปรแกรมสร้างเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในโรงพยาบาลศรีสังวรสุโขทัย พบว่า หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีคะแนนการรับรู้(ความรู้)เพิ่มขึ้นแตกต่างจากเดิมชัดเจน สำหรับสมรรถนะแห่งตน(ความสามารถ) จากการมีประสบการณ์ความสำเร็จของตนเอง ได้แก่ การเลี้ยงน้อง การช่วยเหลือเพื่อนบ้านในการเลี้ยงเด็ก, การสังเกตการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่จากบุคคลใกล้ชิด เช่น ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน และจากคำพูดชักจูงของผู้มีประสบการณ์เลี้ยงลูกด้วยนมแม่ หลังทำกิจกรรมก็เชื่อว่าความสามารถเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ได้ไม่แตกต่าง

ที่.05 (P-value .197)หมายถึงหลังเข้าโปรแกรมฯ หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นมีค่าเฉลี่ยคะแนนสมรรถนะแห่งตนต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ ไม่แตกต่างกัน

เมื่อประเมินความสามารถการอุ้มลูกกินนมแม่ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นหลังการได้รับความรู้และประสบการณ์ หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นสามารถตอบทำทางการอุ้มเด็กอย่างมั่นใจและแสดงวิธีการอุ้มลูกกินนมแม่ได้ถูกต้อง จากผลการศึกษาวิจัยดังกล่าวมีผลต่อความสามารถในการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นเพิ่มขึ้น และส่งผลต่อการเพิ่มอัตราการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ต่อไป

สรุปและข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการสร้างเสริมการรับรู้สมรรถนะแห่งตนต่อการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างต่อเนื่อง
2. ควรติดตามการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ในหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นแผนกหลังคลอดและเชื่อมโยงสู่ชุมชน

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ

- ท่านผู้อำนวยการโรงพยาบาลศรีสังวรสุโขทัย
- หัวหน้าพยาบาลโรงพยาบาลศรีสังวรสุโขทัย
- ดร.เสน่ห์ แสงเงินและดร.วีรพงษ์ ภูมิประพัทธ์ ที่ปรึกษา
- เพื่อนร่วมวิชาชีพ/เพื่อนร่วมงานที่คอยห่วงใยให้กำลังใจ
- สมาชิกในครอบครัวผู้วิจัยทุกคนที่มีส่วนช่วยทำให้การศึกษานี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

บรรณานุกรม

1. Thailand Multiple Indicator Cluster Survey: MICS, 2012. United Nations Children's Fund. (preliminary report)
2. Thailand Multiple Indicator Cluster Survey: MICS, December 2005-February 2006. United Nations Children's Fund.
3. สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์. สถานการณ์อนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นและเยาวชนปี 2554, December 6. 2555.
4. งานคลินิกพิเศษ,โรงพยาบาลศรีสังวร สุขุโขทัย.ขอรายงานคลินิกฝากครรภ์ปี2555-2557.
5. WHO. Adolescent pregnancy. World Health Organization 2010 December 6. Available from: URL: http://www.who.int/making_pregnancy_safer/topics/adolescent_pregnancy/en/print.html
6. Ryan, A. S., Wenjun, Z., & Acosta, A. (2002). Breastfeeding continues to increase into the new millennium. *Pediatric*, 110(6), 1103-1109.
7. Bandura, A. (1997). Self-efficacy: The exercise of control. New York: W.H. Freeman and Company. *Journal of Clinical Psychology*, 36, 215-225.
8. ร่ม กิจปรีดาบริสุทธิ์. ระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และปกเจริญผล. 2540.
9. กัลยา วาณิชย์บัญชา. การวิเคราะห์สถิติ : สถิติเพื่อการตัดสินใจ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์วิทยาลัย. 2542.
10. นงนุช ภัทธการ. สถิติการศึกษา. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น. 2538.
11. บุญธรรมศิริชัย กาญจนวาสิ, ดิเรก ศรีสุขโข และทวีวัฒน์ ปิตยานนท์. การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2535.
12. Cohen ,L., and Manion, L. Research Method in Education. 3 rd. Ed. London: Routledge. 1989.